SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (osmi senat)

z dne 6. maja 2009 *

V zadevi T-122/04,

Outokumpu Oyj, s sedežem v Espooju (Finska),

Luvata Oy, nekdanja Outokumpu Copper Products Oy, s sedežem v Espooju,

ki ju zastopajo J. Ratliff, barrister, F. Distefano in J. Luostarinen, odvetnika,

tožeči stranki,

* Jezik postopka: angleščina.

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopa É. Gippini Fournier, zastopnik,

tožena stranka,

katere predmet je, prvič, predlog za odpravo ali zmanjšanje globe, naložene tožečima strankama na podlagi člena 2(b) Odločbe Komisije C(2003) 4820 konč. z dne 16. decembra 2003 v zvezi s postopkom uporabe člena 81 ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E-1/38.240 – industrijske cevi), in, drugič, nasprotna tožba Komisije za povečanje navedene globe,

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI (osmi senat),

v sestavi M. E. Martins Ribeiro, predsednica, S. Papasavvas in N. Wahl (poročevalec), sodnika,

sodna tajnica: C. Kantza, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 5. marca 2008

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

1 Outokumpu Oyj, družba, ki kotira na borzi in ima sedež v Espooju (Finska), je vodilna družba skupine, ki je dejavna zlasti na področju proizvodnje kovin, jekla, bakrenih proizvodov in proizvodne tehnologije teh proizvodov po vsem svetu. Družba Outokumpu je bila ob nastanku dejstev 100-odstotna lastnica družbe Luvata Oy (nekdanja Outokumpu Copper Products Oy), ki proizvaja predvsem bakrene industrijske cevi (družbi Outokumpu in Luvata sta v nadaljevanju skupaj imenovani: Outokumpu ali tožeči stranki).

2 Na podlagi informacij, ki jih je poslala družba Mueller Industries Inc., je Komisija marca 2001 na podlagi člena 14 Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve uredbe o izvajanju členov [81 ES] in [82 ES] (UL 1962, 13, str. 204), v prostorih družb KME Germany AG (nekdanja KM Europa Metal AG), KME France SAS (nekdanja Tréfimétaux SA), KME Italy SpA (nekdanja Europa Metalli SpA) (v nadaljevanju skupaj: skupina KME), Wieland-Werke AG (v nadaljevanju: Wieland) in tožečih strank nenapovedano opravila preverjanja.

3 Družba Outokumpu je 9. aprila 2001 Komisiji predložila ponudbo o sodelovanju na podlagi Obvestila Komisije o nenalaganju glob ali zmanjševanju glob v primeru omejevalnih sporazumov (UL 1996, C 207, str. 4) (v nadaljevanju: obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996). Tožeči stranki sta v zvezi s tem 30. maja 2001 vložili memorandum.

4 V odgovor na zahtevo za informacije iz člena 11(2) Uredbe št. 17, ki jo je Komisija julija 2002 naslovila na skupino KME in družbo Wieland, je ta 30. septembra 2002 zaprosila, naj se v zvezi z njo uporabi obvestilo o ugodni obravnavi iz leta 1996.

5 Skupina KME je na podlagi iste zahteve za informacije 15. oktobra 2002 v svojem imenu zaprosila, naj se v zvezi z njo uporabi navedeno obvestilo.

6 Komisija je po tem, ko je opravila preiskavo, ki je vključevala dodatna preverjanja v prostorih družbe Outokumpu in skupine KME, sodelovala na sestankih s predstavniki družbe Outokumpu, skupine KME in družbe Wieland ter v skladu s členom 11 Uredbe št. 17 skupini KME in družbi Wieland poslala dodatne zahteve za informacije, julija 2003 začela postopek ugotavljanja kršitve in sprejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, naslovljeno na skupino KME ter družbi Wieland in Outokumpu. Zadevna podjetja so se odpovedala obravnavi, zato te ni bilo.

7 Komisija je 16. decembra 2003 sprejela Odločbo C(2003) 4820 konč. v zvezi s postopkom uporabe člena 81 Pogodbe ES in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/E-1/38.240, industrijske cevi) (v nadaljevanju: izpodbijana odločba), katere povzetek je objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* z dne 28. aprila 2004 (UL L 125, str. 50).

8 Iz izpodbijane odločbe je razvidno, da so proizvajalci, povezani v združenje za kakovost cevi, ki se uporabljajo v sektorju hladilnih naprav in hladilnikov, Cuproclima Quality Association (v nadaljevanju: Cuproclima), med katerimi sta tožeči stranki, proti koncu osemdesetih let razširili svoje sodelovanje na vprašanja konkurence.

9 Sestanki, ki jih je dvakrat letno organiziralo združenje Cuproclima, so bili priložnost, ko naj bi se po koncu razprave, ki je bila na dnevnem redu, razpravljalo in določalo cene ter druge tržne pogoje v zvezi z industrijskimi cevmi. V nasprotju s pravili o konkurenci naj bi te sestanke dopolnjevali dvostranski stiki med zadevnimi podjetji. Ta naj bi določala namene cen in druge tržne dejavnike za industrijske cevi. Usklajevala naj bi povišanja cen, si razdeljevala stranke in tržne deleže ter nadzorovala izvajanje svojih protikonkurenčnih dogovorov z ustvarjanjem vodilnih podjetij na trgih in z izmenjavo zaupnih informacij.

10 Izpodbijana odločba vsebuje zlasti te določbe:

„*Člen 1*

Spodaj navedena podjetja so kršila določbe člena 81(1) [ES] in od 1. januarja 1994 člen 53(1) Sporazuma o EGP, s tem da so v navedenem obdobju sodelovala pri vseh sporazumih in usklajenih ravnanjih, ki so vključevala določanje cen in razdelitev trgov v sektorju industrijskih cevi:

a) [družba Wieland] od 3. maja 1988 do 22. marca 2001;

b) družba Outokumpu […] posamično od 3. maja 1988 do 30. decembra 1988 in solidarno z [družbo Luvata] od 31. decembra 1988 do 22. marca 2001;

c) [družba Luvata] od 31. decembra 1988 do 22. marca 2001 (solidarno z družbo Outokumpu […]);

d) [družba KME Germany] posamično od 3. maja 1988 do 19. junija 1995 in solidarno z [družbo KME France] in [družbo KME Italy] od 20. junija 1995 do 22. marca 2001;

e) [družba KME Italy] solidarno z [družbo KME France] od 3. maja 1988 do 19. junija 1995 in solidarno z [družbo KME Germany] in [družbo KME France] od 20. junija 1995 do 22. marca 2001;

f) [družba KME France] solidarno z [družbo KME Italy] od 3. maja 1988 do 19. junija 1995 in solidarno z [družbo KME Germany] in [družbo KME Italy] od 20. junija 1995 do 22. marca 2001.

Člen 2

Za kršitve iz člena 1 so naložene spodaj navedene globe:

a) [družbi Wieland]: 20,79 milijona EUR;

b) družbama Outokumpu […] in [Luvata] solidarno: 18,13 milijona EUR;

c) družbam [KME Germany], [KME France] in [KME Italy] solidarno: 18,99 milijona EUR;

d) [družbi KME Germany]: 10,41 milijona EUR;

e) družbama [KME Italy] in [KME France] solidarno: 10,41 milijona EUR.“

11 Prvič, Komisija je pri določitvi izhodiščnega zneska globe menila, da je bila kršitev, ki je bila zlasti v določanju cen in razdelitvi trgov, po značilnostih zelo resna kršitev (uvodna izjava 294 izpodbijane odločbe).

12 Komisija je pri opredelitvi teže kršitve upoštevala tudi dejstvo, da je kartel vplival na celotno ozemlje Evropskega gospodarskega prostora (EGP) (uvodna izjava 316 izpodbijane odločbe). Komisija je poleg tega preučila dejanske učinke kršitve in ugotovila, da je kartel „v celoti gledano vplival na trg“ (uvodna izjava 314 izpodbijane odločbe).

13 Nazadnje, Komisija je prav tako v okviru opredelitve teže kršitve upoštevala dejstvo, da je trg bakrenih industrijskih cevi pomenil pomemben sektor, katerega vrednost je bila ocenjena na 288 milijonov EUR v EGP (uvodna izjava 318 izpodbijane odločbe).

14 Komisija je glede na vse te okoliščine ugotovila, da bi bilo treba zadevno kršitev šteti za zelo resno (uvodna izjava 320 izpodbijane odločbe).

15 Drugič, Komisija je različno obravnavala zadevna podjetja, da bi se upoštevala dejanska gospodarska zmožnost vsakega izmed njih, da povzroči veliko škodo konkurenci. V zvezi s tem je Komisija ugotovila razliko med tržnimi deleži, ki jih ima na trgu industrijskih cevi v EGP, na eni strani, skupina KME, vodilno podjetje na trgu EGP z [*zaupno*] [1]-odstotnim tržnim deležem, in na drugi strani, tožeči stranki, ki imata [*zaupno*]-odstotni tržni delež, in družba Wieland, ki ima 13,4-odstotni tržni delež. Glede na to razliko je bil izhodiščni znesek globe, naložene tožečima strankama in družbi Wieland, določen na 33 odstotkov globe skupine KME, in sicer 11,55 milijona EUR za družbi Outokumpu in Wieland ter 35 milijonov EUR za skupino KME (uvodne izjave 322, 323 in od 326 do 328 izpodbijane odločbe).

16 Tretjič, da bi se upoštevala potreba po določitvi globe v višini, ki bi zagotavljala odvračilen učinek, je Komisija povečala izhodiščni znesek globe, naložene družbi Outokumpu, za 50 odstotkov, ki je tako znašal 17,33 milijona EUR, pri čemer je menila, da je svetovni promet te družbe, ki je bil večji od 5 milijard EUR, nakazoval na to, da sta njena velikost in gospodarska moč upravičili navedeno povečanje (uvodna izjava 334 izpodbijane odločbe).

17 Četrtič, Komisija je trajanje kršitve od 3. maja 1988 do 22. marca 2001 opredelila za „dolgo“. Zato se ji je zdelo ustrezno, da izhodiščni znesek glob, naloženih zadevnima podjetjema, poveča za 10 odstotkov za vsako leto njunega sodelovanja v kartelu. Zato se je izhodiščni znesek globe, naložene tožečima strankama, povečal za 125 odstotkov, in je tako osnovni znesek znašal 38,98 milijona EUR (uvodne izjave 338, 342 in 347 izpodbijane odločbe).

18 Petič, na podlagi obteževalnih okoliščin je bil osnovni znesek globe, naložene družbi Outokumpu, povečan za 50 odstotkov, ker je ta ponovila kršitev, saj je bila naslovnica

1 – Prikriti zaupni podatki.

Odločbe Komisije 90/417/ESPJ z dne 18. julija 1990 v zvezi s postopkom na podlagi člena 65 [PJ] v zvezi s sporazumom in usklajenimi ravnanji evropskih proizvajalcev hladno valjanih ploščatih izdelkov iz nerjavečega jekla (UL L 220, str. 28) (uvodna izjava 354 izpodbijane odločbe).

19 Šestič, na podlagi olajševalnih okoliščin je Komisija ugotovila, da bi lahko brez sodelovanja družbe Outokumpu obstoj kršitve dokazala le za obdobje štirih let, in je zato zmanjšala osnovni znesek njene globe za 22,22 milijona EUR, tako da osnovni znesek ustreza globi, ki bi jo naložila za to obdobje (uvodna izjava 386 izpodbijane odločbe).

20 Sedmič in nazadnje, Komisija je v skladu z naslovom D obvestila o ugodni obravnavi iz leta 1996 zmanjšala znesek glob za 50 odstotkov družbi Outokumpu, za 20 odstotkov družbi Wieland in za 30 odstotkov skupini KME (uvodne izjave 402, 408 in 423 izpodbijane odločbe).

Postopek in predlogi strank

21 Tožeči stranki sta v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 29. marca 2004 vložili to tožbo.

22 Ker je bila sestava senatov Sodišča prve stopnje spremenjena, je bil sodnik poročevalec razporejen v osmi senat, ki mu je bila zato dodeljena ta zadeva.

23 Komisija je v dupliki predlagala, naj se znesek globe, naložene tožečima strankama, poveča, ker sta ti v repliki izpodbijali nekatera dejstva, ki se v upravnem postopku niso prerekala. Sodišče prve stopnje je tožeči stranki pozvalo, naj predložita svoja stališča na to nasprotno tožbo, kar sta storili v predpisanem roku.

24 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišče prve stopnje (osmi senat) začelo ustni postopek in v okviru ukrepov procesnega vodstva, določenih v členu 64 Poslovnika Sodišča prve stopnje, povabilo stranke k predložitvi nekaterih dokumentov in jim postavilo pisna vprašanja, na katera so odgovorile v predpisanem roku.

25 Stranke so ustne navedbe in odgovore na ustna vprašanja Sodišča prve stopnje podale na obravnavi 5. marca 2008. Ob tej priložnosti sta tožeči stranki potrdili namero, ki sta jo navedli že v pripombah na poročilo za obravnavo, da bosta umaknili dve trditvi, ki sta ju navedli v okviru tožbenega razloga glede napačne ugotovitve ponovitve kršitve in ki sta se nanašali na višino predhodne denarne kazni in časovno omejitev pristojnosti Komisije za ugotovitev ponovitve kršitve v tej zadevi.

26 Tožeči stranki Sodišču prve stopnje predlagata, naj:

– odpravi ali zmanjša globo, naloženo v členu 2(b) izpodbijane odločbe;

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

27 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

– zavrne tožbo;

– poveča znesek globe, naložene tožečima strankama;

– tožečima strankama naloži plačilo stroškov.

28 Tožeči stranki sta v dopisu z dne 1. aprila 2008 navedli, da umikata svoj tretji tožbeni razlog glede napačnega povečanja zneska globe za 50 odstotkov, ki naj bi imelo odvračilen namen. Sodišče prve stopnje je s sklepom z dne 23. aprila 2008 v skladu s členom 62 Poslovnika ponovno odprlo ustni postopek in v skladu s členom 64 Poslovnika odločilo navedeni dopis vložiti v spis. Komisija je v dopisu z dne 5. maja 2008 navedla svoja stališča glede navedenega umika.

29 Ustni postopek se je končal 2. junija 2008.

Pravo

30 Tožeči stranki se v podporo tej tožbi sklicujeta na dva razloga, in sicer na napačno povečanje zneska globe zaradi ponovitve kršitve in na neustrezno presojo – z namenom izračuna izhodiščnega zneska – velikosti trga, na katerega je vplivala kršitev.

31 Uvodoma je treba opozoriti, prvič, da je iz uvodnih izjav od 290 do 387 izpodbijane odločbe razvidno, da so bile globe, ki jih je naložila Komisija zaradi kršitve, naložene v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in, drugič, da čeprav se Komisija v izpodbijani odločbi ni izrecno sklicevala na Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17 in členom 65(5) [PJ] (UL 1998, C 9, str. 3, v nadaljevanju: Smernice), ni sporno, da je določila znesek glob na podlagi metodologije, določene v teh smernicah.

32 Čeprav Smernic ni mogoče opredeliti za pravno pravilo, gre za pravila ravnanja, ki kažejo na prakso, ki ji je treba slediti in od katere Komisija v konkretnem primeru ne more odstopiti brez obrazložitve (glej sodbo Sodišča z dne 18. maja 2006 v zadevi Archer Daniels Midland in Archer Daniels Midland Ingredients proti Komisiji, C-397/03 P, ZOdl., str. I-4429, točka 91 in navedena sodna praksa).

33 Sodišče prve stopnje mora torej v okviru nadzora zakonitosti glob, naloženih z izpodbijano odločbo, preveriti, ali je Komisija svoje pooblastilo za odločanje po prostem preudarku izvrševala na podlagi metode, navedene v Smernicah, in če bi se ugotovilo, da ni upoštevala te metode, preveriti, ali je to upravičeno in pravno zadostno obrazloženo. V zvezi s tem je treba poudariti, da je Sodišče potrdilo veljavnost tako samega načel Smernic in metode, ki je navedena v njih (sodba Sodišča z dne 28. junija 2005 v združenih zadevah Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točke od 252 do 255, 266, 267, 312 in 313).

34 Samoomejevanje pooblastila za odločanje po prostem preudarku Komisije, ki izhaja iz sprejetja Smernic, namreč ni nezdružljivo z ohranitvijo večje diskrecijske pravice Komisije. Smernice vsebujejo različne elemente fleksibilnosti, ki Komisiji omogočajo izvajanje njene diskrecijske pravice v skladu z določbami Uredbe št. 17, kot jih razlaga Sodišče (zgoraj v točki 33 navedena sodba Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točka 267).

35 Poleg tega se na področjih, kot je določitev zneska globe, naložene v skladu s členom 15(2) Uredbe št. 17, ko ima Komisija diskrecijsko pravico, na primer glede stopnje povečanja zaradi ponovitve kršitve, nadzor zakonitosti teh presoj omeji na ugotovitev neobstoja očitne napake pri presoji (v tem smislu glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 18. julija 2005 v zadevi Scandinavian Airlines System proti Komisiji, T-241/01, ZOdl., str. II-2917, točki 64 in 79).

36 Poleg tega pa diskrecijska pravica Komisije in njene omejitve načeloma ne vplivajo na izvrševanje pristojnosti sodišč Skupnosti za odločanje v sporu polne jurisdikcije (sodba Sodišča prve stopnje z dne 8. julija 2004 v združenih zadevah JFE Engineering in drugi proti Komisiji, T-67/00, T-68/00, T-71/00 in T-78/00, ZOdl., str. II-2501, točka 538), na podlagi katere lahko odpravi, zmanjša ali poveča globo, ki jo je naložila Komisija (v tem smislu glej sodbo Sodišča z dne 8. februarja 2007 v zadevi Groupe Danone proti Komisiji, C-3/06 P, ZOdl., str. I-1331, točke od 60 do 62; sodba Sodišča prve stopnje z dne 21. oktobra 2003 v zadevi General Motors Nederland in Opel Nederland proti Komisiji, T-368/00, Recueil, str. II-4491, točka 181).

Prvi tožbeni razlog: napačno povečanje globe, naložene tožečima strankama, zaradi ponovitve kršitve

Trditve strank

37 Tožeči stranki opozarjata, da je Komisija na podlagi obteževalnih okoliščin osnovni znesek, naložen družbi Outokumpu, povečala za 50 odstotkov, ker je bila ta spoznana za odgovorno ponovitve kršitve, saj je bila vpletena v zadevo glede nerjavečega jekla, v kateri je bila sprejeta Odločba 90/417.

38 Tožeči stranki menita, da je Komisija s povečanjem zneska globe zaradi ponovitve kršitve kršila člen 15(2) Uredbe št. 17, Smernice, obveznost obrazložitve iz člena 253 ES ter splošno načelo enakega obravnavanja. Poleg tega naj bi Komisija storila očitno napako pri presoji upoštevnih dejstev. V zvezi s tem navajata naslednje očitke.

39 Prvič, tožeči stranki trdita, da pri zadevni kršitvi ne more iti za ponovitev kršitve, ker se je prejšnja kršitev nanašala na Pogodbo PJ, medtem ko se zadevni kartel sankcionira na podlagi Pogodbe ES.

40 Drugič, tožeči stranki menita, da ne gre za kršitvi iste vrste. Komisija naj bi kršila Smernice ter pojem ponovitev kršitve, kot ga je razlagalo Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 11. marca 1999 v zadevi Thyssen Stahl proti Komisiji (T-141/94, Recueil, str. II-347), ker naj bi vprašanje, ali sta bili obe kršitvi iste vrste, obravnavala le z vidika značilnosti zadevnih kršitev (določitev cen, kvot in razdelitev trga), ne pa okvira, v katerem sta bili storjeni obe kršitvi. Tožeči stranki menita, da je pristop Komisije preveč formalističen. Komisija bi morala ob obravnavi vprašanja ponovitve kršitve upoštevati posebne okoliščine kršitve, ugotovljene z Odločbo 90/417, in to toliko bolj, ker te okoliščine jasno izhajajo iz navedene odločbe.

41 V zvezi s tem se tožeči stranki sklicujeta sočasno na Odločbo 90/417 in na spis Komisije v tej zadevi ter na druge povezane dokumente. Ti elementi dokazujejo, da je zadeva v zvezi z nerjavečim jeklom nastala zaradi pomanjkanja usklajenosti med trgovinsko politiko in politiko konkurence, ki ju izvaja Komisija. V tej zadevi naj bi družba Outokumpu, po pritiskih, ki so jih Komisija in nekatere vlade v okviru trgovinske politike, ki je v tistem obdobju veljala med Skupnostjo in Finsko, izvajale nad njo ter nad celotno industrijo, „proti svoji volji“ in „proti svojim interesom“ pristopila k sporazumu o omejevanju konkurence, pri čemer ni imela namena omejevati konkurence in je menila, da ne deluje v nasprotju s členom 65 PJ.

42 Tako naj kršitev, ugotovljena z Odločbo 90/417, ne bi bila običajna in naj bi na njeni podlagi prišlo do stikov med Komisijo in nacionalnimi organi, da bi se dosegla zakonita rešitev za odpravo krize, ki je prizadela jeklarski sektor na ravni Skupnosti, medtem ko naj bi bila zadevna kršitev v obravnavani zadevi običajna, nanašala naj bi se na namerno

izvajanje transakcij, za katere Komisija ni vedela in s katerimi naj bi tožeči stranki skušali zaščititi svoje trgovske interese.

43 Tožeči stranki prav tako opozarjata, da Komisija v nasprotju s členom 253 ES ni ustrezno pojasnila, zakaj je bilo treba kljub tem posebnim okoliščinam povečati globo, naloženo zaradi ponovitve kršitve.

44 Tožeči stranki prav tako trdita, da naj bi dejstvo, da Komisija v odločbah, ki so sledile Odločbi 90/417, ni povečala glob, ki so bile zaradi ponovitve kršitve naložene drugim družbam, vpletenim v zadevo v zvezi z nerjavečim jeklom, potrjevalo, da je bila navedena zadeva tako posebna, da od tožečih strank ni bilo mogoče pričakovati, da bi jo štele za upoštevno opozorilo v zvezi s kršitvijo, sankcionirano v izpodbijani odločbi.

45 Tožeči stranki trdita, da je v vsakem primeru in glede na posebne okoliščine zadeve v zvezi z nerjavečim jeklom, 50-odstotno povečanje globe, naložene v obravnavani zadevi, nesorazmerno. Po njunem mnenju bi morala nenamerna kršitev voditi do manjšega povečanja globe, naložene zaradi ponovitve kršitve. V podporo tej trditvi se tožeči stranki prav tako sklicujeta na več predhodnih odločb Komisije, v katerih povečanje zneska globe zaradi ponovitve kršitve ni bilo tako veliko.

46 Na koncu tožeči stranki poudarjata, da dejstvo, da je Komisija namesto odločbe, ki ne nalaga nobene globe, sprejela odločbo, s katero je naložena povečana globa zaradi ponovitve kršitve, krši načelo sorazmernosti.

47 Komisija predlaga, naj se ta tožbeni razlog zavrne. Poleg tega opozarja, da se tožeči stranki šele v repliki prvič sklicujeta na kršitev načela enakega obravnavanja v zvezi s prakso odločanja Komisije na področju povečevanja glob, naloženih zaradi ponovitve kršitve, in da bi bilo treba zato to trditev razglasiti za nedopustno.

Presoja Sodišča prve stopnje

48 Prvič, glede trditve nezadostne obrazložitve je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso, da mora biti iz obrazložitve posamične odločbe jasno in nedvoumno razvidno razlogovanje institucije, ki je avtor akta, da se lahko zainteresirane osebe seznanijo z utemeljitvijo sprejetega ukrepa in da lahko sodišče izvaja nadzor.

49 Zahtevo po obrazložitvi je treba presojati glede na okoliščine zadeve. Ne zahteva se, da so v obrazložitvi navedene vse ustrezne dejanske ali pravne okoliščine, ker je treba vprašanje, ali obrazložitev akta ustreza zahtevam člena 253 ES, presojati ne le glede na besedilo akta, ampak tudi glede na okoliščine in celoto pravnih pravil, ki urejajo zadevno področje (glej sodbo Sodišča z dne 2. aprila 1998 v zadevi Komisija proti Sytraval in Brink's France, C-367/95 P, Recueil, str. I-1719, točka 63 in navedena sodna praksa).

50 Glede določitve glob zaradi kršitve konkurenčnega prava je bistvena postopkovna zahteva, za katero gre pri obveznosti obrazložitve, izpolnjena, ko Komisija v svoji odločbi navede elemente presoje, na podlagi katerih je lahko določila težo in trajanje kršitve (glej sodbo Sodišča z dne 15. oktobra 2002 v združenih zadevah Limburgse Vinyl

Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, točka 463 in navedena sodna praksa).

51 V obravnavani zadevi se je Komisija v izpodbijani odločbi sklicevala na to, da je šlo za kršitvi iste narave, ker sta se nanašali na določitev kvot in cen, katerih namen sta bila nadzor proizvodnje in razdelitev trgov (uvodna izjava 353). Poleg tega je menila (uvodna izjava 352): „[Z]a ponovitev kršitve gre, če je podjetje, ki je bilo v preteklosti že naslovnik odločbe Komisije kot storilec kršitve, pozneje spoznano za odgovorno druge kršitve iste vrste. Namen take odločbe ni le odrediti podjetju, naj preneha s kršitvijo, ampak ga tudi opozoriti in odvrniti od storitve podobnih kršitev v prihodnosti, tudi če se zaradi katerega koli razloga ne naloži nobena globa.“ Natančneje, Komisija je navedla (uvodna izjava 354): „Dejstvo, da je družba Outokumpu nadaljevala kršitev v sektorju industrijskih cevi po tem, ko ji je bilo z odločbo Komisije naloženo, naj preneha kršitev v sektorju nerjavečega jekla, jasno kaže, da predhodna odločba ni imela dovolj odvračilnega učinka na ravnanje družbe Outokumpu na trgu. Treba je torej povečati globo v obravnavani zadevi za zagotovitev dejanskega odvračilnega učinka v prihodnosti.“ Zato je Komisija pravno zadostno obrazložila svojo odločbo o povečanju globe, naložene tožečima strankama zaradi ponovitve kršitve.

52 Drugič, glede ugovora nedopustnosti, ki ga uveljavlja Komisija, je treba opozoriti, da se tožeči stranki v okviru tega tožbenega razloga dejansko nista izrecno sklicevali na kršitev načela enakega obravnavanja.

53 Vendar iz sodne prakse, člena 21 Statuta Sodišča in člena 44 Poslovnika Sodišča prve stopnje izhaja, da tožeča stranka ni dolžna navesti členov Pogodbe ali splošnih pravnih načel, na katere se sklicuje. Zadošča, da so v tožbi navedeni dejstva, tožbeni razlogi in

ugotovitve tožeče stranke, tako da lahko Komisija uspešno brani svoje interese in da Sodišče prve stopnje izvaja nadzor (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 7. maja 1991 v zadevi Jongen proti Komisiji, T-18/90, Recueil, str. II-187, točka 13 in navedena sodna praksa). V obravnavani zadevi je ta zahteva izpolnjena, ker je iz tožbe razvidno, da sta tožeči stranki 50-odstotno povečanje globe, ki jima je bila naložena, šteli za napačno, zlasti z vidika stopenj povečanja, ki jih je Komisija uporabila za primere ponovitev kršitev v predhodnih odločbah.

54 Zato je treba vse očitke v podporo obravnavanemu tožbenemu razlogu razglasiti za dopustne.

55 Tretjič, glede utemeljenosti tožbenega razloga je treba opozoriti, da so ustanovitvene pogodbe vzpostavile enotni pravni red, v katerem je Pogodba AE, Pogodba PJ pa je bila do 23. julija 2002, *lex specialis*, ki odstopa od *lex generalis*, kar je Pogodba ES (glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 5. junija 2001 v zadevi ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi proti Komisiji, T-6/99, Recueil, str. II-1523, točka 102 in navedena sodna praksa). Poleg tega iz sodne prakse izhaja, da je prepoved kartelov določena v dveh analognih določbah, in sicer v členih 81 ES in 65 PJ, ki se, čeprav izhajata iz dveh različnih pogodb, sklicujeta na enaka pravna pojma (v tem smislu glej zgoraj v točki 40 navedeno sodbo Thyssen Stahl proti Komisiji, točke 269, 270 in 277; ter sodbi Sodišča prve stopnje z dne 11. marca 1999 v zadevi Unimétal proti Komisiji, T-145/94, Recueil, str. II-585, točki 248 in 252, in z dne 13. decembra 2001 v združenih zadevah Krupp Thyssen Stainless in Acciai speciali Terni proti Komisiji, T-45/98 in T-47/98, Recueil, str. II-3757, točka 181).

56 Zato je treba priznati, da mora biti odločba, ki jo sprejme Komisija na podlagi pristojnosti, ki ji jo daje pravni red Skupnosti in s katero ugotovi, da je podjetje sodelovalo v kartelu, v okviru nove odločbe, ki se nanaša na pravo Skupnosti, osnova za presojo nagnjenosti tega podjetja h kršenju pravil Skupnosti, ki se nanašajo na kartele.

57 Poleg tega ni v Smernicah ničesar, kar bi nakazovalo, da je treba navedbo, da mora biti zadevna „ponovitev kršitve enaka vrsta kršitve istega ali istih podjetij“, razlagati v smislu, da Komisija ne bi smela upoštevati – da bi ugotovila ponovitev kršitve na podlagi člena 81 ES – kršitev, ugotovljenih v skladu s pogodbo PJ. Nasprotno, iz naslova Smernic je razvidno, da se te uporabljajo za izračun glob, naloženih na podlagi člena 15(2) Uredbe št. 17, ter glob, naloženih na podlagi člena 65(5) PJ.

58 Trditev, da naj bi posebne okoliščine, v katerih je bila storjena predhodna kršitev, Komisiji preprečevale ugotovitev ponovitve kršitve s strani tožečih strank, je treba zavrniti, ker iz sodne prakse izhaja, da pojem ponovitev kršitve pomeni zgolj predhodno ugotovitev kršitve konkurenčnega prava Skupnosti (zgoraj v točki 36 navedena sodba Groupe Danone proti Komisiji, točka 41).

59 Vendar je v obravnavani zadevi iz členov 1 in 4 Odločbe 90/417 jasno razvidno, da je bila družba Outokumpu opozorjena, da s sklepanjem sporazumov o cenah in z delitvijo trgov ter strank s svojimi konkurenti krši konkurenčno pravo Skupnosti in da bi se morala vzdržati ponavljanja teh ravnanj. Vendar je iz člena 1 izpodbijane odločbe razvidno, da sta bili nato tožeči stranki udeleženi pri skoraj enaki kršitvi.

60 Glede trditve, da naj bi bili tožeči stranki različno obravnavani v primerjavi z drugimi podjetji, zoper katere se Odločba 90/417 ni štela za obteževalno okoliščino, je treba poudariti, da zgolj dejstvo, da je Komisija v svoji prejšnji praksi odločanja menila, da nekateri dejavniki ne pomenijo obteževalne okoliščine pri odmeri globe, ne pomeni, da mora v naslednji odločbi presoditi enako (glej po analogiji sodbo Sodišča prve stopnje z dne 25. oktobra 2005 v zadevi Groupe Danone proti Komisiji, T-38/02, ZOdl., str. II-4407, točka 57).

61 Iz navedenega je razvidno, da Komisija, s tem da je ugotovila ponovitev kršitve s strani tožečih strank, ni storila napake.

62 Glede očitkov zoper 50-odstotno stopnjo povečanja iz izpodbijane odločbe, je treba poudariti, da Komisija lahko pri določitvi stopnje povečanja zaradi ponovitve kršitve upošteva dokaze, ki naj bi potrjevali nagibanje zadevnega podjetja k neupoštevanju pravil o konkurenci, skupaj s časom, ki je potekel med zadevnima kršitvama.

63 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da je bil na dan sprejetja Odločbe 90/417, 18. julija 1990, kartel, ki je predmet izpodbijane odločbe, že vzpostavljen. Vendar sta se kljub ugotovitvi skoraj enake kršitve pravil o konkurenci s strani tožečih strank v Odločbi 90/417 ti odločili nadaljevati sodelovanje pri novem kartelu. Ta okoliščina kot taka upravičuje stopnjo povečanja iz izpodbijane odločbe.

64 Res je, da se tožeči stranki sklicujeta na vrsto okoliščin, v katerih je bila storjena kršitev, ugotovljena v Odločbi 90/417, in so pojasnjene v naslovu X, točka 12, navedene odločbe. Vendar so te okoliščine, ki so zares upravičile dejstvo, da se tožečima strankama ni naložila globa v navedeni odločbi, nujno lastne tej zadnji in nimajo nobene povezave z nagibanjem tožečih strank k neupoštevanju pravil o konkurenci z dne 18. julija 1990. Zato jih ni mogoče upoštevati pri določanju stopnje povečanja globe, naložene zaradi ponovitve kršitve.

65 V zvezi s trditvijo, da naj bi se tožeči stranki različno obravnavali glede na druga podjetja, pri katerih ugotovitev ponovitve kršitve ni privedla do tako velikega povečanja kot pri tožečih strankah, je treba poudariti, prvič, da predhodna praksa odločanja Komisije ne pomeni pravnega okvira za globe na področju konkurence (sodba Sodišča

prve stopnje z dne 30. septembra 2003 v zadevi Michelin proti Komisiji, T-203/01, Recueil, str. II-4071, točka 292) in, drugič, da ima Komisija v okviru Uredbe št. 17 diskrecijsko pravico pri določanju višine glob, da bi ravnanje podjetij usmerila k spoštovanju pravil o konkurenci (sodba Sodišča prve stopnje z dne 29. aprila 2004 v združenih zadevah Tokai Carbon in drugi proti Komisiji, T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 in T-252/01, Recueil, str. II-1181, točka 216), in pristojnost, da kadar koli prilagodi višino glob potrebam te politike (zgoraj v točki 33 navedena sodba Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točka 169).

66 Glede na zgoraj navedeno Komisija s tem, da je za tožeči stranki uporabila 50-odstotno povečanje globe, naložene zaradi ponovitve kršitve, ni storila očitne napake pri presoji. Poleg tega Sodišče prve stopnje pri izvrševanju pristojnosti za odločanje v sporu polne jurisdikcije meni, da navedene stopnje ni treba spremeniti.

Drugi tožbeni razlog: neustrezna presoja velikosti sektorja, na katerega je vplivala kršitev, za izračun izhodiščnega zneska globe

Trditve strank

67 Tožeči stranki v okviru drugega tožbenega razloga zatrjujeta, da je Komisija z ugotovitvijo, da je vrednost zadevnega trga znašala 288 milijonov EUR, pretiravala glede njegove velikosti in zato teže kršitve, zaradi česar naj bi bila naložena pretirana globa.

68 Tožeči stranki uvodoma opozarjata, da je v sektorju industrijskih cevi skupna cena proizvodov običajno sestavljena iz cene bakra, ki kotira na London Metal Exchange (londonski borzi jekla, v nadaljevanju: LME), in stroškov predelave, ki ustrezajo vrednosti, ki jo doda proizvajalec (v nadaljevanju: marža predelave). Surovino, potrebno za izdelavo industrijskih cevi, preskrbi bodisi stranka bodisi sam proizvajalec cevi, ki jo tako zaračuna v končni ceni.

69 Tožeči stranki menita, da je velikost zadevnega trga pomembna pri določitvi izhodiščnega zneska globe. Tožeči stranki trdita vsaj, da je Komisija v obravnavani zadevi izhodiščni znesek določila glede na velikost zadevnega trga.

70 Tožeči stranki zatrjujeta, da kot proizvajalki industrijskih cevi nista imeli nobenega vpliva na ceno glavne surovine, in sicer bakra, ki naj bi pomenila približno dve tretjini končne cene, ki jo plačajo njune stranke. V zvezi s tem tožeči stranki opozarjata, da se cena kovine določa na podlagi dnevne kotacije na LME in da z nabavljanjem te kovine upoštevata le navodila kupcev industrijskih cevi. Stranke same so zato tiste, ki naj bi določale ceno kovine. Zato naj bi bila cena kovine le element, ki se prenese na stranke. Dejanska gospodarska teža zadevnega trga naj bi bila zato omejena na maržo predelave.

71 Tožeči stranki v podporo zgoraj navedenega trdita, da bi morala Komisija pri presoji velikosti zadevnega trga odšteti približno dve tretjini celotne cene zadevnih proizvodov, zaradi česar bi se določil nižji izhodiščni znesek globe. Tožeči stranki ugotavljata, da Komisija s tem, da od cene bakra ni odštela prometa zadevnega trga, ni upoštevala gospodarske resničnosti trga in je določila pretiran izhodiščni znesek globe glede na težo kršitve.

72 Komisija predlaga, naj se tožbeni razlog, na katerega se sklicujeta tožeči stranki, zavrne. Poleg tega Komisija v dupliki zahteva, naj tožeči stranki pojasnita, ali prerekata, da sta sodelovali pri kršitvi, ki je vplivala na celotni sektor industrijskih cevi. Komisija zatrjuje, da če je tako, gre za nedopusten tožbeni razlog, ker ga nista navajali že v tožbi. Poleg tega Komisija trdi, da bi jo to prerekanje vodilo k temu, da bi Sodišču prve stopnje predlagala, naj poveča globo, naloženo tožečima strankama, ker jima je bil navedeni znesek znižan za 50 % zato, ker sta med drugim navedli, da ne prerekata dejanskega stanja, na katero je Komisija oprla obtožbe.

73 Tožeči stranki v pisnih stališčih, podanih na zahtevo Komisije, zatrjujeta, da ne prerekata sodelovanja pri enotni kršitvi, ki je zajemala razdelitev trgov in strank, uvedbo sistema vodilnega podjetja na zadevnem trgu ter omejevalne sporazume o pogojih dobavljanja industrijskih cevi. Poleg tega priznavata, da je ta kršitev vplivala na celotni sektor industrijskih cevi. Poudarjata pa, da kršitev ni zajemala cene bakra.

Presoja Sodišča prve stopnje

74 Uvodoma je treba ugotoviti, da ni treba odločiti niti o ugovoru o nedopustnosti niti o nasprotni tožbi, ki jih je oblikovala Komisija. Tožeči stranki sta namreč v stališčih, danih na zahtevo Komisije, jasno navedli, da priznavata, da je kršitev vplivala na celotni sektor industrijskih cevi.

75 Glede utemeljenosti je treba na začetku poudariti, da metodologija, navedena v Smernicah, ki jih je Komisija uporabila v izpodbijani odločbi (glej točko 31 zgoraj), ustreza pavšalni logiki, na podlagi katere se splošni izhodiščni znesek globe, določen glede na težo kršitve, izračuna glede na naravo kršitve, njen dejanski vpliv na trg, če se da izmeriti, in glede na obseg upoštevnega geografskega trga (točka 1 A, prvi pododstavek, Smernic). Zato je splošni izhodiščni znesek globe določen za vsakega udeleženca, zlasti glede na njegovo velikost.

76 Poleg tega lahko Komisija za določitev izhodiščnega zneska globe upošteva velikost prizadetega trga, ni pa k temu zavezana (sodbi Sodišča prve stopnje z dne 15. marca 2006 v zadevi BASF proti Komisiji, T-15/02, ZOdl., str. II-497, točka 134, in z dne 27. septembra 2006 v zadevi Roquette Frères proti Komisiji, T-322/01, ZOdl., str. II-3137, točki 149 in 150).

77 Glede na to sodno prakso je razvidno, da premisa tožečih strank, na podlagi katere je velikost upoštevnega trga kot taka odločilen dejavnik za presojo teže kršitve in tako za določitev izhodiščnega zneska globe, ni utemeljena.

78 Vendar je iz izpodbijane odločbe jasno razvidno, da je Komisija v obravnavani zadevi pri presoji teže zadevne kršitve upoštevala velikost trga industrijskih cevi v EGP. Čeprav je Komisija na podlagi značilnosti kršitve že ugotovila, da je bila ta „zelo resna“ v smislu njenih smernic (uvodna izjava 294), pa je namreč v izpodbijani odločbi težo kršitve in s tem splošni izhodiščni znesek globe določila ob upoštevanju dejanskih učinkov kartela na trg (uvodne izjave od 295 do 314), obsega zadevnega geografskega trga (uvodne

izjave od 315 do 317) in dejstva, da je bil sektor, ki je bil predmet kršitve, pomemben trg, katerega vrednost v EGP je bila ocenjena na 288 milijonov EUR (uvodni izjavi 318 in 319).

79 Čeprav je bila za presojo teže kršitve in splošnega izhodiščnega zneska globe velikost zadevnega trga le eden izmed dejavnikov, ki jih je Komisija navedla v izpodbijani odločbi, ostaja dejstvo, da je Komisija navedeni znesek dejansko določila glede na ta dejavnik. Zato je treba trditev Komisije, da izhodiščni znesek globe, naložene tožečima strankama, ne bi bil nujno nižji od 11,55 milijona EUR, če bi se cena bakra odštela od prometa trga, zavrniti.

80 Zato je treba preveriti, ali je napačno, da je Komisija pri presoji velikosti prizadetega trga upoštevala ceno bakra.

81 Tožeči stranki v zvezi s tem trdita, prvič, da cene bakra ne nadzorujejo proizvajalci industrijskih cevi, ker je določena glede na LME in, drugič, ker so kupci industrijskih cevi tisti, ki sami odločajo, po kakšni ceni se nabavlja kovina.

82 Vendar je treba ugotoviti, da ni nobenega veljavnega razloga, da bi se promet upoštevnega trga računal tako, da bi se izključili nekateri proizvodni stroški. Kot je pravilno navedla Komisija, v vseh industrijskih sektorjih obstajajo stroški, vezani na končni proizvod, ki jih proizvajalec ne more nadzirati, ampak so vsekakor bistveni element vseh dejavnosti, zato jih ni mogoče izključiti iz njegovega prometa pri določitvi

izhodiščnega zneska globe (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 15. marca 2000 v združenih zadevah Cimenteries CBR in drugi proti Komisiji, T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 in T-104/95, Recueil, str. II-491, točki 5030 in 5031). Dejstvo, da cena bakra pomeni pomemben del končne cene industrijskih cevi oziroma da je tveganje nihanj cen bakra veliko večje kot pri drugih surovinah, ne more ovreči te ugotovitve.

83 Ugotoviti je torej treba, da je Komisija pravilno upoštevala ceno bakra za opredelitev velikosti zadevnega trga. Tudi drugi tožbeni razlog torej ni utemeljen.

84 Zato je treba tožbo zavrniti.

Stroški

85 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker tožeči stranki nista uspeli s predlogi, se jima v skladu s predlogi Komisije naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (osmi senat)

razsodilo:

1. Tožba se zavrne.

2. Družbama Outokumpu Oyj in Luvata Oy se naloži plačilo stroškov.

Martins Ribeiro Papasavvas Wahl

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 6. maja 2009.

Podpisi